

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КЕРІВНИЦТВА ТА ЛІДЕРСТВА В МЕНЕДЖМЕНТІ

Чи можемо ми сказати, що лідер – це людина, яка добре обізнана в тій чи іншій сфері діяльності, чи це людина, яка має вроджені риси лідера? Це питання, як і сама категорія лідерства, є дуже актуальною в наш час.

Зміна стосунків власності, прогрес науки і техніки, широке впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій різко змінили зовнішність виробництва і його соціокультурне середовище, спричинили істотні зміни в культурі організації бізнесу. Ключовою фігурою організації бізнесу є лідер [6]. Лідерство, як і влада – це потенціал, наявний у людини. Основою лідерства є специфічний тип стосунків управління, або лідерський тип. На сучасному етапі в практиці роботи кращих підприємств при оцінюванні якостей праці керівника враховується рівень і якість виконання ним таких основних ролей, кожна з яких складається з комплексу лідерських функцій керівництва [3].

Лідерство є невід'ємною характеристикою керівника, істотно впливає на якість керівництва трудовим колективом і навіть на рівень кваліфікації підлеглих працівників. Головною властивістю лідерства є здібність керівника до самостійного прийняття рішень, адже тільки лідер може взяти відповідальність на себе за прийняті рішення, за результати їх виконання (рис. 1). Тип лідерства, що частіше використовується, включає підходи, засновані на аналізі теорії лідерських якостей (теорії «Х» та «У» Дугласа Мак Грегора).

Рис. 1. Підходи до вивчення лідерства

Для всіх, хто бажає пов'язати себе з професією менеджера, і для тих, хто вже таким є, просто необхідно володіти навиками лідера. Невдачі спіткають лідерів з різних причин, але успіх до лідерства можливий за наявності у них досить однакових здібностей і вмінь. Вивчення досвіду роботи багатьох лідерів-практиків свідчить, що для успіху їм необхідно мати здатність створювати образ майбутнього стану організації та доведення його до послідовників [1].

Від керівника трудового колективу залежить багато що, – він не тільки приймає рішення, але і відповідає за робочий клімат, атмосферу, настрої колективу. Лідерські якості керівника, як захисника інтересів членів колективу, вимагають від нього вмілого поєднання у своїй роботі власних і колективних інтересів [4].

Сьогодні підприємства прагнуть максимально реалізувати свій бізнес-потенціал, але ефективно керувати системою, що орієнтована на досягнення високих показників, може тільки керівник-лідер. Більшістю визнається факт, що лідерство ототожнюється з наявністю пов'язаних з психікою людини відносинами між лідером і його послідовниками [7].

Одна з найважливіших проблем сучасного бізнесу — питання керівництва. Концепція лідерства характеризує і розглядає питання організації змін. У всіх дослідженнях, що торкаються цієї теми виділяють три аспекти: люди, вплив і мета. Керівник завжди, так чи інакше, має справу з людьми, із співробітниками компанії й членами інших організацій, прагне здійснити на них вплив, для того, щоб спонукати їх до визначених вчинків.

Насамперед, керівництво варто розглядати як процес, який, в свою чергу, може бути розбитий на окремі дії і кроки керівника, які направлені на досягнення проміжних, оперативних цілей. Керувати можна навчитися, в потенціалі це дано кожному. Другим елементом керівництва є безпосередній вплив на учнів, підлеглих, друзів тощо. Третій елемент керівництва – обов'язкова наявність послідовників і спільної мети, на досягнення якої будуть направлені сумісні зусилля [5].

В останні роки з'явилося багато публікацій про відмінності між управлінням і керівництвом, але і менеджмент, і лідерство однаково важливі для організацій.

Проаналізувавши необхідність лідерських якостей у менеджера можна дійти до висновку, що в своїй роботі він повинен охарактеризувати себе за наступними параметрами:

- співпереживанням людиною того, що переживають, відчувають інші люди;
- швидкою можливістю адекватно характеризувати психологічні особливості людей;
- схильністю до психологічного аналізу, поясненням поведінки і вчинків інших людей;
- здатністю подумки поставити себе в психологічну ситуацію іншої людини, думати як би за неї, міркувати «з її точки зору», задаючи собі питання: «А як я вчинив би в цій ситуації, будучи на його місці?»

Виявити людей з природженими або сформованими лідерськими якостями і їх роботу на керівних позиціях дуже актуально. Цей напрям діяльності може виходити і з тези «лідерами народжуються», так і з визнання можливості цілеспрямованого формування лідерів. Проте в деяких випадках ефективність роботи керівника залежить від підлеглих. Багато в чому це відбувається, до речі, від невміння планувати [2].

Отже, лідерство, як і управління, є до певної міри мистецтвом. Можливо, це і є причина того, чому це питання і досі не є до кінця дослідженим. Робота з людьми – це завжди новий та неоднорідний процес, немає універсальної схеми, якої потрібно дотримуватись, адже кожна людина унікальна. Варто пам'ятати, що хороший менеджер – це не той, хто тільки віддає накази, а той, хто вказує напрямки.

Список використаних джерел:

1. Вудкок М., Френсіс Д. Розкутий менеджер: [навчальний посібник] / [За ред. О.Є. Кузьміна]. – Львів: В-во Львівська політехніка, 2014. – 168 с.
2. Гуменник В.І. Менеджмент організацій: [навчальний посібник] / В.І. Гуменник, Ю.С. Копчак. — К.: Знання, 2016. — 503 с.
3. Дикань Н.В. Менеджмент: [навчальний посібник] / Н.В. Дикань, І.І. Борисенко. — К.: Знання, 2015. — 389 с.
4. Дестер П. Менеджмент / П. Дестер, Дж. Макьярелло; [Пер. з англ.] - М.: ООО «И.Д. Вільямс», 2014. — 704 с.
5. Керівництво як мистецтво та запорука успіху будь-якого підприємства.// URL: <http://www.garfield.library.upenn.edu/essays/v5p621y1981-82.pdf>
6. Кубацький О.М. Лідерство та стиль роботи менеджера: [навчальний посібник] / О.М. Кубацький. – К.: ЦУЛ, 2016. – 192 с.
7. Старобінський Е.Є. Як управляти персоналом: [навчальний посібник] // Е.Є. Старобінський. – К.: ЦУЛ, 2015. – 192 с.

